

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken September 10-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s.

Az itt tartózkodó Orosz Csász. nagy Hertzeg Asszonyok, úgymint a' *Weimari* és *Oldenburgi* Hertzegnék e' folyó September 5-dik napján, úgymint azon az emlékezetes napon, mellyenn Fels. Urunknak egyik tábori Adjutánsa Gróf *Paar* Obristlajtnant kurir fővel ezen fő városba bélovaglott, az ide való Görög templomban, azon győzedelemnek meghálálására, mellyet a' kegyelmes egek az egyesült Austriai 's Orosz Császári, és Prussziai Királyi Ármádáknak adtanak vala, épületesen áhétatoskodtak.

Melly nagy örömet gerjesztett légyen ennek a' ritka győzedelemnek hallása az Austriai Monárkia hív lakosiban, azon tudósításból, melly Morva Ország fő városából, Brünnből Sept. 4-ikén oda küldetett, nyilván ki tettik: Nints olly író toll, *úgymond* a' tudósító, melly azt a' rendkívül való örömet méltóképen leírhasa, melly ezen városnak lakosait elfoglalta, midőn a' múlt tsötörtökön este az a' hír terjedett volna elhirtelen, hogy az egyesült Császári Kir. ármádák az ellenségén győzedelmeskedtek. — Ennek a' népes városnak minden úttzáiban örvendetes larma esett, és seregenként futottak a' teátromba, a' hol az ez eránt kiadatott különös újság level közönségesen elolvastatott. Sokszor a' közönséges öröm-

kiáltás és szüntelen való kéztapsolás az olvasóval az olvasást félbe szakasztatták, és ez az elragadó örvendezés leg nagyobb mértékre lépett, a' midőn a' jelen volt sokaság ezen nemzeti éneket: *Éltesse az Isten Ferentz Császárt* el énekelte volna. — A' hé következett éjjel a' városnak leg nagyobb része önként kivilágosított, a' lakosok seregenként mentek ki az úttzákra, és illy örvendező kiáltással töltöttek azokat hé; *Éllyen a' mi közönségesen szeretett Császáruk! Éllyen a' mi derék Ármádánk! Éllyenek annak Vezérjei!*

Hadi Történetek

Minekutánna a' Svécziai Korona Hertzeg a' vezérlésére bízott északi ármádához érkezett volna, következő buzdító hirdetményt küldött ahoz Oranienburgból Augustus 15-ik napján:

Katonák! Az én Királyomnak' és a' vele öszve szövöttezett Monarkáknak hozám való bizodalnok engemet arra bírt, hogy titeket azon pályafutó helyre vezesselek, melly előttetek ismét fel nyílt, és nekem nagy reménységem van fegyverünknek szerentsés folyamatjához, az isteni védelemhez, ügyünknek igazságához, a' ti vitézségtekhez, és állandóságtokhoz.

„Azoknak a' rendkívül való történeteknek öszveütődések nélkül, mellyek az

utolsó 12 esztendők alatt estenek, ti a' Német földre öszve nem gyűltetek volna, de jól érzették azt a' ti uralkodó Fejedelmek, hogy Európa egy nagy familia legyen, hogy az ahoz tartozó Statusok azon szerentsétlenség eránt, mellyel egy hódoltató hatalmasság, azok közzül egyiket vagy a' másikat terheli, érzékenyetlenek nem lehetnek. Meg is esmérték azt, hogy ha egy illy Hatalmasság minden erőt venni, mindent meghódoltatni igyekezik, minden népeknek egy akarattal kell lenni, 's magokat arra elszánni, hogy ' gyalázat és szolgaság alól magokat felszabadíthassák.

„Ezen szempillantattól fogva azért hívatatok ide a' Wolga és Don folyóvizeknek partyaiktól, a' Britanniai tengeri partoktól, és az északi hegyektől, hogy azokkal a' Német országi hadi seregekkel, a' kik Európa ügyét védelmezik, magatokat öszve tsatolhassátok. Mostantól fogva minden szerentseirigylésnek, minden balvélekedésnek, minden egymástól való idegenségnek meg kell köztetek szűnni, hogy azon fő czélt, a' nemzeteknek függetlenségeket megszerezhessük.

„Napoleon Császár Európával békeségben nem élhet másként, hanemha Európa nékie szolgája leszen. Az ő vakmerősége négy százezer vitéz embert vitt ki hazájából 300 mértföldre. Nyomorúságok, mellyektől ő meg nem menthette őket érdeklették azoknak vezérjeiket, és három száz ezer ember veszett el egy nagy Birodalomnak földjén, mellynek Monárkája a' Frantzia Országgal való békességes élésre mindent megpróbált.

„Azt lehetett volna reményleni, hogy ez a' nagy szerentsétlenség, mellyet a' megbaragudott egék botsátottak a' Fr. Császárra, jobb gondolatokra fogják őket vezetni, és az északi 's Spanyol Országi példék által megvilágosítottván, azon gondolatot, melly szerént a' száraz Európát járom alávetni igyekezik, fejből kiveri, és nem

fogja e' világnak a' békességet irigyleni. De semmivé tétetett ez a' reménység, és azt a' békességet, mellyet minden országoló székek óhajtottak, mellyel őket minden uralkodók megkínálták, *Napoleon* Császár megvetette.

„*Katonák!* erre való nézve semmi egyéb hátra nintsen, hanem hogy a' tsendességnek, és függetlenségnek meg szerzésére fegyverhez nyúljatok. Ugyan azon érzékenység, melly 1792-ik esztendőben a' Frantzia népet lelkesítette, és arra bírta, hogy azon idegen armádiát, melly az ő hazájokba bé rohant, egyesült erővel megtámadja, meg verje, 's onnan kiűzze, a' ti vitezsgteket az ellen fordítsa, a' ki a' ti hazátokat ellenségesképen elborította, és a' ti atyátokfiat, feleségeiteket, és gyermekeiteket fogva tartja.

„*Katonák!* Melly szép jutalom nem vár titeket jövődőben? Európának szabadsága, annak mérték érányosságának vissza szerzése, a' jelenvaló nehéznnyavalyás állapotjának vége, melly már 20 esztendőktől fogva tart, végtére e' világ békességelesznek a' ti erőlködésteknek gyümöltsei. — A' ti egyességtek, hadi fenytéktek, és vitézi bátorságtok által tegyétek magatokat azon szép sorsra érdemesekké, melly titeket vár. — *Költ az én fő hadi szálláson, Oranienburgban, Augustus 15-ik napján, 1813 eszt.*

Károly János.

Jegyzés. — Ez az Oranienburg fekszik a' Havel folyóvíz mellett, Középső Marchiaban, Berlinhez 4, Spandanhoz pedig 3 mértföldre, a' melly városkában lévő szép kastélyt néhai Fridrik Wilhelm kedves Feleségének *Louisa* született Oranai hertzegasszonynak számára épített, 's annak nevérol *Oranienburgnak* nevezte vala.

Prusszus Kir. Generál Lajtnant *Blücher* Löwenbergi fő hadi szállásán, September első napján illyetén napi parantsolatot hirdetett ki a' vezérlése alatt lévő ármádánál: „Slézia az ellenségtől meg szabadúlt. Derék Orosz Csász. és Prusszus Kir. Katonák! Egyedül a' ti erőlködésteknek, álhatatosságtoknak, békességstűrésteknek, te-rehviseléseteknek köszönöm azt a' szerentsét, hogy ezt a' szép tartományt a' telhetetlen ellenség kezéből ki szabadíthatam. A' Katzbach mellett esett verekedésben nagy dölfösséggel ellenetek állott az ellenség, de ti is bátor szívvvel és villám módjára előállottatok a' hegyeknek hátok mellől, gyalázatnak tartottátok őket tüzelő fegyverrel meg támadni, tartóztatlanul előbre nyomúltatok, a' ti bajonettaitok a' *Neis* és *Katzbach* dühösködő vizeikbe ugratták őket.“

„Azólta sok folyóvizeket és fel duzzadt esső szakadásokat gázoltatok által, iszapos helyekben töltöttetek el az éjtzakákat, és az elromlott utak és szekereknek nem létek miatt, kéntelenek vóltatok éhséget is szenvedni. Hideggel, nedves idővel, szükséggel, 's rész szerént köntösbéli fogyatkozással küszködtetek, még sem békételenkedtetek, hanem egész erőlködéssel űztétek meg veretett ellenségeiteket. Méltók vagytok ezen dítséretet érdemlő magatok viseléséért a' köszönetre; egyedül azt lehet valóságos katonának tartani, a' ki illy tulajdonságokkal bir. — 103 ágyúk, 250 munitziós szekerek, az ellenségnek ispotályai, tábori kovátsai, lisztes szekerei, egy osztályos, 's két brigadéros Generálisok, számos Obersterek, stabális és egyéb rangbéli tiszték, 18000 köz emberek, két sasok, és másféle győzedelemjelei estenek kezetekbe. Azokat, a' kik a' Katzbach mellett esett verekedésben ti veletek által ellenben állottak, annyira el fogta a' ti fegyvereitektől való félelem, hogy azok a' ti bajonettaitokat többé nem nézhetik. A' Katzbach és Bóver folyovizek közt lévő úta-

kat és mezőket jól láttátok, ott találtatnak ellenségeitek félelmének és öszve zavarodásának jelei.“

„Arra való nézve dítséretet énekeljünk a' hadi seregek urának, a' kinek segedelmé által ti győzedelmeskettetek. — Azt az órát, mellyét ti a' háládatosságra fogtok szentelni, három versbéli örömlövés zárja bé, azután újobban keressétek fel ellenségeiteket.

Blücher.

A' Bécsi Udvari újságokban következő előbbi tábori tudósítása találtatik Herceg Schwarzenbergnek, mellyet ő a' múlt Aug. 29-ik napján küldött vala Altenbergi fő hadi szállásáról:

Minekutánnabizonyos tudósítások jöttek volna arról, hogy a' Fr. Császár a' maga hadi erejének leg nagyobb részét Lusztziában és Sléziában gyűjtötte volna öszve, és avval nem csak a' Generál *Blücher* vezérlése alatt lévő ármádát fenyegeti, hanem egyszersmind Gabelen által Cseh Országba is igyekezik bérontani: szükségesnek ítéltetett a' Frantzia ármáda hata megett, az Albis folyóvíz felé sebes mozdulásokat tenni.

Arra való nézve a' Cseh Országban öszve gyűlt egyesült Austriai, Orosz, és Prusszus hadi seregek falusi kvártélyaikból kimozdúlván, Augustus 22-ik napján, négy colonnében avagy hosszú rendben a' Szak-szóniai értz termő hegyeken által mentek, és noha felette rossz vólt az idő járása, és az utak is igen nagyon elromlntak, még is mindazáltal olly sebesen marsiroztak, hogy az egyesült ármádának leg nagyobb része, már Augustus 25-ik napján, Drézda városa előtt öszve gyűl. Generál *Wittgenstein* Gieshübel mellett (Drézdától 3 mértföldre) az ellenségre bukkanván, az ott lévő bésantzolt tábori fokvéséből, nagy veszteséggel kinyomta, azután a' Göllebergi Felső-Sedlitz mellett lévő tábori fekvéséből, mellyben a' *Durutte*, 's *Clapartede* osztály seregeik, és a' *Bonnet* osz-

tály seregének egy része *Gouvion St. Cyr* Fr. Marsal vezérlése alatt telepedtek vala le, kiűzte; 's azokat nagy sietséggel és zavarodásban Drézdáig hátrább nyomta.

Augustus 26-ik napja Drézda városának, és azon város kapui mellett készített sántzoknak, és az ellenség ott létének, 's fekvésének meg kémlelésére fordított. Minekutánna Prusszus Generál *Kleist* az ellenséget a' városon kívül lévő nagy kertből kikérgette volna, az egyesült hadi seregek több pontokon közelebb mentek a' városhoz.

A' Freibergi sorompó mellett egy töltesen 4 ágyú volt, mellyeket az Austriai ártilléria mingyárt megnémított, és demontirozott, az az, haszon nélkül valókká tett. Hasonlóképpen bántak a' Dippoldiswaldi sorompó mellett készített batteriákkal, avagy töltesekkel, mellyeket Gróf *Colloredo* F. M. Lajtinant szokott vitézi bátorságával, az ellenség leg hevesebb tüze közt elfoglalt. Az abban talált és más hat ágyúknak sőtlyukaik beszegeztettek, a' melly alkalmazatossággal a' nevezett derék Generál alatt három paripa lövetett agyon, és a' második vadász regimentnek Obristlajtinántja *Schneider* két nehéz sebet kapott. — Egyszersmind a' mi jobb szárnyuokra a' városból az ellenség kitsapott; mindazáltal a' *Weissenwolf* és *Mesko* osztályai vitézi módon ellentállottak, az ellenség sántzait elfoglalták, melly után hevesebb lón a' verekedés, az ágyúzás tüzeobb, melly miatt Drézda városának külső városiban néhány házak meggyultak.

„Ezen verekedés közben értésünkre esett, az hogy Napoleon Császár, testörző seregivel együtt Drézda városa segítségére megérkezett, egyszersmind azt is lehetett látni, hogy a' város túlsó oldalán lévő úton számos hadi seregek marsiroztak Drézda-ba, mellyből azt a' következtetést kellett kihúzni, hogy a' Frantzia armádia Sléziát oda hagyta, következésképen, hogy az egy-

gyesült armádiák a' magok fel tett tölteseket elérték; mindazáltal ezen környü állások között is vakmerőség vóit volna, egy olly városnak, melly sok töltesekkel és sántzokkal körül vétetett, és nagy hadi erővel védelmeztetett vala, el foglaltatását meg próbálni, azon boldogtalan várost pedig meg gyújtani és hamuvá tenni nagy kegyetlenség lenne; mellyre nézve az előre nyomult hadi seregek azon város előtt való hegytetőkre vonattattak vissza.“

„Augustus 27-ikén számos hadi erőt küldött az ellenség a' mi balszárnyunk ellen, kinek noha a' *Bianchi* és *Crenneville* osztály seregei derekasan ellentállottak, még is már hátrálni kezdett, ekkor segítségére érkezvén a' hertzeg *Lichtenstein* Aloysius osztály serege, a' verekedést hasznunkra fordította. Ezen alkalmazatossággal a' *Rajner* Fő Hertzeg, és *Lusignan* regimentjei sokat vesztettek, mellyeket heves bátorságok nagyon előre vezetvén, három ellenséges lovas regimentektől körül vétetvén, az essős idő miatt tüzelő fegyverrel magokat nem védelmezhettek, következésképen csak bajonettákkal kellett magokat óltalmazni. Azután hasonló hadi erővel, melly számos ártillériától segítettetett, rohant az ellenség a' mi armádáinknak jobb szárnyára: mindazáltal semmi erőlködése nem használtak, kiváltképen, a' midőn Orosz Generális *Wittgenstein* az ellenséges lovasságot egynéhány versben szerentséssen megtámadta, 's azt mind annyiszor hátra verte volna.“

„Estve felé olly tudósítások érkeztek, hogy az ellenség erős kolonnákat, az az, osztály seregeket küldött legyen *Pirna* felé. — Orosz Generális *Ostermann*, a' kire *Königstein* várának ostromoltatása bízott vala, már idejében is olly tudósítást küldött, hogy ottan sok ellenséges seregek költöztek volna által az Álbison lévő hidon. Ezek a' mi jobb szárnyunkon való mozdulások, mellyek által a' mi Cseh Országgal

való szabadosságunk megakadályoztatott, és az abból folyt nehézség, hogy a Szakszoniai értztermő hegyek közt semmi eleséget találni nem lehetett, minket arra kényszerítették, hogy magunkat Cseh Országhoz közelebb húzzuk. — Az offensiva megtámadásnak tzelját elértük, v' Svécziai korona hertzeg, és *Blücher* Generális szabadtságot nyertek az előbre való nyomulásra, és az ellenség szárnyai mellett és háta megett való dolgozásra; mellyre nézve meghatározatott hogy Aug. 27-ik napját követett éjjel, Cseh Országba vissza marsirozzanak, a' midőn a' hosszas esőzések által elrontatott úton sok nehézségekkel, és nyomorúsággal kellett a' hadi seregeknek küszködni.

„Az itt előbeszéllett verekedésekben Austriai Generál *Andrassy* és Orosz Generál *Melessino* életektől meg fosztattak, Gróf *Gyulay* hadi Fegyvertármester, és *Mariassy* 's *Frierenberger* ártilléria Generálisok sebbe estek, *Mesko* és Gr. *Szecheny* Generálisok pedig eltévedtek.

A' Slésiai újság leveleknek 29-ik Augustusi darabjában következő Goldbergi tudósítás olvastatik: „Augustus 26-ik napján, úgymond, olly fontos verekedés esett, mellynek következése minden váraozást felül haladott. Az azután következett napon a' tsata helyet meg jártam, és szörnyű dolgokat láttam. Egy lépést sem tehetett a' lovam, hogy holt testre ne hágott volna. Leg szörnyebb volt az a' két hegy közt való nyílás, mellyen a' Neisz vizének habjai lerohannak. Ez az iszapos völgy, mellybe csak egy szoros úton lehet menni, dugva volt holt testel, a' kik a' kard élitől és golyóbistól meg menekedtek, a' tolongó szekerek által vagy megölettek, vagy a' lovasságtól öszve tapodtattak. Közülünk kevés ember veszett el; ellenben az ellenség vesztesége, a' mint tulajdon szememmel láttam, rendkívül nagy volt. — Tsak eddig is 150. munitziós szekeret,

50 ágyút, 8 táborig kovátsot, igen sok társzekeret, és orvosságot hordó szekeret nyertünk, és még most is sok ágyú, munitziós szekerek és egyéb prédák hozattanak bé. — Az ellenség a' Bóber vizén túl veretett, és az a' kevés rész, melly még azon vizen innen van, minden kétségen kívül el fog veszni. — A' mint mondják, maga Napoleon Császár is jelen volt ezen verekedés alatt,

Továbbá Augustus 31-ik napján Brezlauból így írnak: Eő Excellenziajának *Blücher* Generálisnak mai napon ide érkezett tudósításából azt olvassuk, hogy a' Frantziák a' Katzbach mellett, Augustus 26-ik napján esett verekedés után, Goldbergből, Lövenbergből, Bunzlauból, és másunnán mind kiverettek; egy szóval, hogy mintegy 16000 ember fogatott el közöttük, a' kik közt 3 Generális és 200 tiszt vannak, hogy 4 sas, 50 ágyú, 's 250 munitziós szekerek legyenek ennek a' győzedelemnek gyümöltsei, és hogy minden órában sok préda vitetik oda. Végezetre, hogy a' *Blücher* Generál armádiája, azon napon lőtte meg a' győzedelem örömet.

~~~~~

A' belső Austriában történt hadi dolgokról következő hivatal szerént való tudósítást vettünk a' Fegyvertármester *B. Hiller* fő hadi szállásáról Klagenfurtból, hogy *F. M. Lajtnant Radivojevich*, Augustus 27-ik napjáig az egész Horváth Országot vissza vette a' Frantziáktól, és hogy az ennekelőtte az Austriai Birodalomhoz tartozott, de a' Frantziáktól az utolsó háborúban elfoglaltatott Hadriai tengerre fekvő kikötőhelyeket és városokat, ugymint, *Carlopagot*, *Zenget*, *Portó Rét*, és *Fiumét* elfoglalta. — Fiuméba egy Anglus hajós sereg is kiszállott. de mihelyest annak kormányozója a' fellyebb nevezett Austriai kommandirozó Generálissal beszéllett, onnan mindjárt tovább evezett.

Meg írjuk, hogy az Austriai hadi seregek *Villachot* felső Karinthiának népes és kereskedő városát a' Frantziáktól vissza vették. Mivel annak fegyverrel való vissza vételére az ellenség tehetetlen volt, Augustus 29-ik napján, vagy öök, vagy más tzimborás társaik azon városba öt helyen tüzet gerjesztettek, a' mellynek dühössége alatt másodszor is próbát tettek annak vissza vételére, 's az által boldogúlhattak is gonosz feltételekben, mivel mihelyest a' *Dráva* vizén lévő hidat a' tűz el lepte, azonnal kéntelen volt a' benn feküdt katonaság a' belső várost elhagyni, 's magát a' külső városba húzni. Néhányan a' fogságba estek közzül világosan meg vallották, hogy a' Frantziák bérbe fogadott emberek által gyújtatták meg azon várost.

Továbbá olly jelentést teszen Fegyvertármester B. *Hiller*, a' maga fő hadi szállásáról Klagenfurtból, hogy a' midőn a' Csász. Kir. hadi seregek a' B. Baumgarten Oberster vezérlése alatt, Augustus 30-ik napján, a' Kankeri passuson, avagy szoros úton által mentenek, és az ellenséget Krainburg mellett hadi rendbé állani találták volna, azt nagy bátorsággal megtámadták, hátra verték, 's velek együtt bé rohantak a' nevezett városba, és setét estig tsatáztak az útszakon, és győzedelmet vévén az ellenségen, azt nagy sebességgel a' Száva vizén túl kergették, a' ki az azon folyóvizen volt hidat maga után meg gyújtotta.

September első napján Feystritz mellett (alsó Stiriában) víradtakor 3000 főből álló gyalogság és 500 lovasok, a' Cs. Kir. hadi seregeket megtámadván azokat táborhelyekből kimozdítani akartak; de nem

boldogúlhattak feltételekben, sőt inkább nagy veszteséggel vissza hajtottak.

Cs. Kir. Generál Gróf *Nugent*, a' ki Augustus 26-ik napján Fiume városát és kikötőhelyét elfoglalta, azon hótnap 28-dikán meg halván, hogy Fr. Generál *Garnier* egy brigadával oda közelgessen, 's azon várost és kikötőhelyet vissza venni igyekezzen, a' kormánya alatt lévő Austriai hadi néppel Lippáig eleibe ment, az ellenséget vissza verte, 's a' Triesti úton a' könnyű lovasság utánna menvén, 95 embert ejtett fogságra. A' vég helyi Fr. katonák közzül ezen alkalmatossággal 54 ember fegyverét le rakván, az Ausriai hadi néphez által ment. — A' következő napou Generál Gróf *Nugent* úgy gondolkozván, hogy az ellenség vissza fog fordúlni, és Fiumét vissza venni igyekezzen, azon az úton eleibe ment, de az ellenség vissza nem ment, hanem az útját Triestig folytatta.

Cseh Ország.

A' Töplitzi tudósítások szerént, e' folyó September 5-ik napján, Fels. Urunk a' Londoni Udvar hozzá küldött rendkívül való követjének Lord *Aberdeenek* audientziát adott, 's meghatalmazó levelét elfogadta.

~~~~~

Jobbítás, — A' múlt posta napon költ M. Kurir 109-ik lapja első hasábjában, felülről lefelé számlálván a' 17-ik sorban, e' helyett, 8000, 80,000-et kell olvasni; de a' melly hiba nem mindenikben van. minthogy észre vétettétvén, megjobbított.

A' Bétsi Cursus Sept. 5-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 166 és 1/4 Forint Váltótrédalában. — Egy Császár arany 7 forint 57 és 1/2 krajtzár.